

Attagenus smirnovi Zhantiev
(Coleoptera, Dermestidae):
optræden i Danmark

af K. AREVAD

(With a summary: *Attagenus smirnovi* Zhantiev in Denmark).

Der har været en del nomenklatorisk usikkerhed omkring en af de klannerarter, som i de senere år er blevet indslæbt og har etableret sig her i landet. Spørgsmålet synes nu afklaret med en nybeskrivelse, og det er formålet med denne meddelelse at råde bod på den hidtidige navneforvirring og at gøre rede for artens optræden hos os.

Det første fund blev gjort den 15. december 1963 af Frits Bangsholt, der observerede en klanner på skrivebordet i sin lejlighed i Herlev. Den 13. januar 1964 var der igen én, denne gang i vindueskarmen. De to dyr lod sig ikke bestemme til nogen dansk eller forventet dansk art og blev overladt til Victor Hansen. Den 28. januar 1964 blev der sendt en klanner ind til Statens Skadedyrlaboratorium. Den var ligeledes fra Herlev, fra en lejlighed få hundrede meter fra Bangsholts. Victor Hansen påtog sig også beredvilligt at få dette dyr bestemt og formodede straks, at de to første var hunner og det sidste en han af samme art.

Dyrene blev sendt til klanner-specialisterne Vladimir Kalik i Tjekkoslovakiet og Maciej Mroczkowski i Polen, og på grundlag af deres udtalelser blev disse tre fund publiceret under navnet *Attagenus longicornis* Pic med en bemærkning om, at sidstnævnte specialist anså det korrekte artsnavn for at være *brunneus* Fald. og *longicornis* Pic et synonym (Hansen, 1965).

I Andet Tillægsbind til billeserien i Danmarks Fauna (Hansen, 1969) og i Tillæg til Fortegnelse over Danmarks biller (Hansen, 1970) nævnes fundene igen under navnet *A. longicornis* Pic, og det første sted er et nyt fund føjet til, nemlig fra Bagsværd 15. marts 1968. I andet oplag af Biller X i Danmarks Fauna (Hansen & Larsson, 1973) er Mroczkowskis opfattelse fulgt, således at arten er optaget i tillæget under navnet *A. brunneus* Fald., og de samme findesteder anføres igen.

Imidlertid blev der fra flere steder i Herlev sendt imagines og larver ind til Statens Skadedyrlaboratorium, og det blev klart, at arten virkelig havde fået etableret sig i husene. Det drejede sig i alle tilfælde om fund i beboelseshuse, og det var nærliggende at antage, at den kunne få praktisk betydning som tekstil-skadedyr. I 1966 optrådte den så talrigt i en lejlighed, at der kunne indsamles tilstrækkeligt med levende dyr til at starte en laboratoriekultur, og en sådan har været opretholdt siden.

Da den engelske specialist indenfor de synanthrope Dermestider, G. E. Woodroffe, i 1967 fik stillet levende materiale fra denne laboratoriestamme til rådighed, fandt han, at arten var identisk med én, som holdtes i kultur i Pest Infestation Laboratory i London, og som oprindeligt var indsamlet i 1963 på farme i Kenya. De to stammer var indbyrdes fertile. Woodroffe erklærede, at arten er forskellig fra *A. longicornis* og/eller *A. brunneus*, men står nær en art, som er beskrevet fra Ægypten, *A. alfieri* Pic, og som måske er synonym med *A. cyphonoides* Reitter. Arten nævnes i det engelske laboratoriums årsberetning for 1963 som »*A. cyphonoides* or closely related to it« (Woodroffe & al., 1964), for 1964 som antageligt »*A. alfieri* Pic« (Woodroffe & Burn, 1965) og i de følgende for 1965, 1966 og 1967 som »*Attagenus* sp. nr. *cyphonoides*« (Woodroffe & Burn, 1966, 1967 og Woodroffe & Ayre, 1968). Sidst citerede sted er forekomsten i Danmark nævnt.

Under indtryk af Woodroffes opfattelse (og med dennes staveform) er de danske fund omtalt under navnet *Attagenus alfieri* i værket Danmarks Natur som et eksempel på nye indvandrere i husfaunaen (Keiding, 1970). Her findes også en habitustegning af en han. I Statens Skadedyrlaboratoriums årsberetninger er indsendte dyr opført under navnet *A. longicornis* for årene 1966 og 1967 og derefter indtil 1973 som *A. alfieri*.

I 1974 tog Mroczkowski vort identitetsproblem op igen efter at have fået materiale fra den danske laboratoriekultur og kom nu til den konklusion, at det drejer sig om en art, der siden sidst var blevet beskrevet som *Attagenus smirnovi* af R. D. Zhantiev på eksemplarer fundet i Moskva. Det første fund her angives at være fra 1961 og skyldes E. S. Smirnov. Zhantiev nævner i øvrigt i forbindelse med sin beskrivelse artens forekomst i Kenya, hvorfra han mener, den stammer, og i England og Danmark (Zhantiev, 1973).

Zhantiev lægger i sin beskrivelse især vægt på de karakterer, der adskiller den nye art fra *A. cyphonoides* Reitter (*A. alfieri* Pic regnes af ham for et synonym for denne). Fra andre *Attagenus*-arter, som er fundet eller

Attagenus smirnovi i Danmark

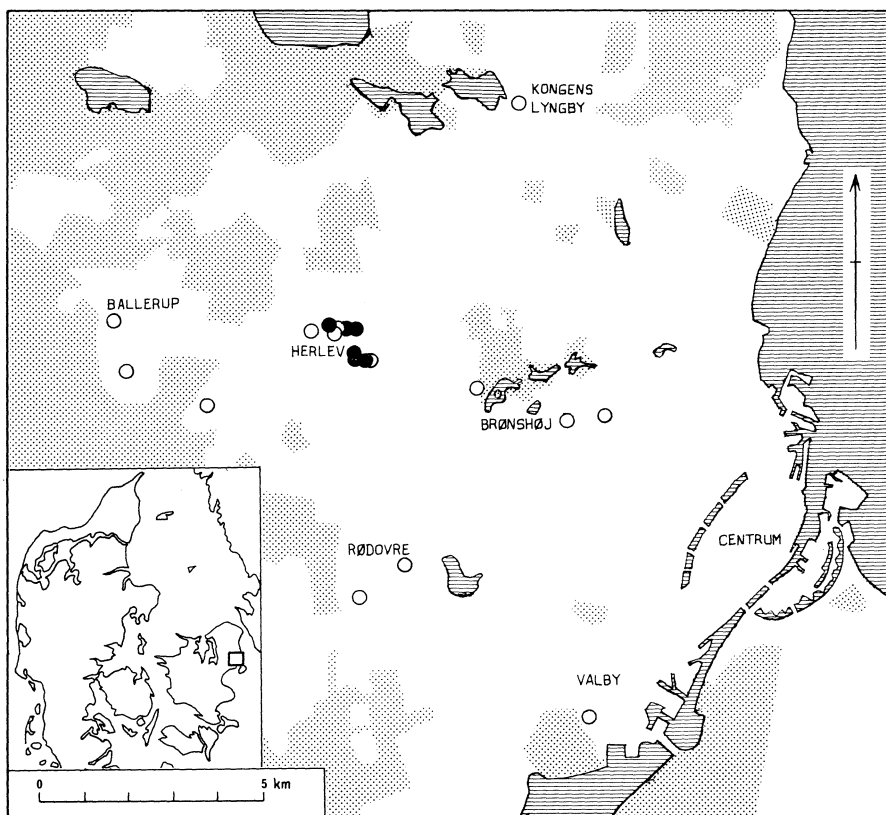

Fig. 1. Udbredelsen af *Attagenus smirnovi* i Københavnsområdet. Det hvide markerer bebygget areal. Fyldte cirkler er fund fra perioden 1963-67, åbne cirkler fund fra perioden 1968-74.

Fig. 1. The distribution of *Attagenus smirnovi* in the Copenhagen region. White indicates built-up area. Filled circles are finds from the period 1963-67, open circles finds from the period 1968-74. The location in Denmark of this region is shown on the inset map.

kan ventes fundet her i landet, skulle *A. smirnovi* imagines være let kende-
lige efter følgende beskrivelse:

Hoved, pronotum og scutellum brunsorte eller sorte; vingedækker tydeligt lysere, brungule til brune, uden pletter eller tværbånd. Følehorn og ben brungule; undersiden brun til sort. Oversiden med gullig behåring, på vingedækkerne med iblandede mørke hår, der hos ♀ kun dominerer helt bagtil, men som hos ♂ er mere udbredte. Undersiden med gullig behåring. Hos ♂ er følehornenes endeled (11. led) ca. 4 gange så langt som 9. + 10. led og ca. så langt som alle de øvrige led tilsammen. Hos ♀ er der en tydeligere treleddet kølle,

hvor endeledet er omtrent så langt som 9. + 10. led. Kroppens længde hos ♂ 2,5–3 mm, hos ♀ 3–4,5 mm.

Alle sikre forekomster af *Attagenus smirnovi*, som indtil nu er registreret her i landet af Statens Skadedyrlaboratorium, og som har kunnet henføres til en bestemt adresse, er indtegnet på kortet fig. 1. Det drejer sig om i alt 20 lokaliteter, alle beliggende i forstads kvarterer ved København. Det er påfaldende, at de første 6 findesteder, fra årene 1963–1967, koncentrerer sig om Herlev og ligger inden for en radius på omkring en halv kilometer. Det må dog bemærkes, at de to af lokaliteterne måske kun er kommet med, fordi Bangsholt har sin bopæl her. I de følgende år er arten stadig konstateret i Herlev, men desuden forskellige steder i byens periferi i øvrigt, bemærkelsesværdigt nok endnu ikke i Københavns centrum. Det er nærliggende at forklare denne udbredelse som resultatet af en enkelt indslæbning til Herlev fulgt af en ekspansion derfra, efter at arten har fundet tilstrækkeligt gode levebetingelser. Spredningen kan være sket passivt, måske med en bestemt vare, men det har ikke været muligt at opspore en sandsynlig »smittekilde«. Aktiv spredning kan heller ikke udelukkes, da billerne flere gange er set flyvende spontant. Det er også bemærkelsesværdigt, at alle fund er gjort i beboelseshuse, og de fleste i lejligheder i etageejendomme med centralvarme og gode sanitære forhold. De fleste synanthrope insekter i byerne har ellers en forkærlighed for den ældre boligmasse, hvor der oftere er mulighed for at få opfyldt krav f. eks. om højere luftfugtighed. Larverne bliver oftest fundet i køkkenskabe; i nogle tilfælde har de været koncentreret i en æske med klude og andet skopudsegrøj. Det er endnu ikke sikkert konstateret, at de har gjort nogen skade her i landet. Om deres fødevalg og andre krav til omgivelserne er der endnu ikke publiceret meget. Zhantiev (1973) nævner, at der i Moskva er forvoldt skader ved begnavning af uld og skind. De voksne biller findes mest i vindueskarmer, og det er som regel herved, folk bliver opmærksomme på, at *Attagenus smirnovi* er kommet tilstede.

SUMMARY:

Attagenus smirnovi Zhantiev (Coleoptera, Dermestidae) in Denmark.

The occurrence of this species in Denmark since 1964 has been published under various names: *Attagenus longicornis* Pic (Hansen, 1965, 1969, 1970), *A. brunneus* Fald. (Hansen & Larsson, 1973), *A. alfieri* Pic (Keiding, 1970), and *Attagenus* sp. nr. *cyphonoides* Reitter (Woodroffe & Ayre, 1968).

Specimens from a breeding stock based on material collected in a house in Herlev, a suburb of Copenhagen, have now been identified by M. Mroczkowski, Poland, as the

Attagenus smirnovi i Danmark

recently described *A. smirnovi* Zhantiev (Zhantiev, 1973). This species is known from Kenya, and its biology is being studied at the Pest Infestation Control Laboratory in Slough, England (Woodroffe & al., 1964, Woodroffe & Burn, 1965, 1966, 1967, Woodroffe & Ayre, 1968).

All located finds in Denmark are mapped on Fig. 1. The distribution is so far restricted to the suburbs of Copenhagen, and the older records to a very limited area, indicating a dispersal from a single accidental introduction. The species is strictly associated with human habitation; all records are from dwelling houses. No damage to textiles etc. has been noticed as yet.

I wish to thank Dr. Mroczkowski for the identification and Mr. Woodroffe for useful information.

LITTERATUR

- Hansen, V., 1965: Nye danske biller. 1964 (Coleoptera). *Ent. Meddr*, 34: 123–124.
– 1969: Biller XXVI, Andet tillægsbind. *Danmarks Fauna*, 78. København, 128 pp.
– 1970: Tillæg til Fortegnelse over Danmarks biller. *Ent. Meddr*, 38: 223–252.
- Hansen, V., & Larsson, S. G., 1973: Biller X, Andet oplag med tillæg. Blødvinger, klanerere m. m. (Malacodermata, Fossipedes, Macroductylia og Brachymera). *Danmarks Fauna*, 44. København, 344 pp.
- Keiding, J., 1970: Byer og huse som levested. In: Nørrevang, A. & T. J. Meyer (eds): *Danmarks Natur*, 9: 346–371. København.
- Woodroffe, G. E. & Ayre, M., 1968: Life-history studies of various beetles. *Pest Infestation Research*, 1967: 6.
- Woodroffe, G. E. & Burn, M., 1965: *Attagenus* sp. nr. *cyphonoides*. *Ibid.*, 1964: 11–12.
– 1966: *Attagenus* sp. nr. *cyphonoides*. *Ibid.*, 1965: 7.
– 1967: *Attagenus* sp. nr. *cyphonoides*. *Ibid.*, 1966: 8.
- Woodroffe, G. E., Coombs, C. W. & Halstead, G. D. H., 1964: Observations on storage pests and potential pests from Kenya. *Ibid.*, 1963: 4–5.
- Zhantiev, R. D., 1973: New and little known Dermestids (Coleoptera) in the fauna of the USSR. *Zool. Zhurn.*, 52: 282–284.

Forfatterens adresse/Author's address:
Statens Skadedyrlaboratorium,
Skovbrynet 14,
2800 Lyngby, Denmark.